

Közművelődési Foglalkoztatási és Képzési Program

A Nemzeti Művelődési Intézet 2020. november 1-jén indította el a Közművelődési Foglalkoztatási és Képzési Programot, mely sok szempontból új volt, de szakmai hátterét az Intézet által 2013–2018 között bonyolított országos Kulturális Közfoglalkoztatási Program adta.

A Kulturális Közfoglalkoztatási Program (továbbiakban: KKP) szintén mintaprogramként indult: korábban közművelődési, kulturális feladatokra, helyi közösségek szervezésére, programok lebonyolítására nem alkalmaztak közfoglalkoztatottakat. A KKP 2013. novemberi indulásakor a szervező Nemzeti Művelődési Intézet sem láthatta előre, hogy a Program olyan sikeres lesz a kistéleplési önkormányzatok, civil szervezetek és a foglalkoztatottak körében, hogy 2015 márciusától már éves közfoglalkoztatási programként működik, és 2019. február 28-ig, lezárásig több mint 30 000 fő foglalkoztatását biztosítja. Ez a program nemcsak a jó szervezés, a helyes lebonyolítás és a pontos elszámolás mikéntjét tanította meg a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársai számára, de szakmai szempontból is nagy lehetőség volt. A KKP évei alatt megszerzett tapasztalatok jól kamatoztathatóak voltak a Közművelődési Foglalkoztatási és Képzési Programban

(továbbiakban: KFKP) is.

A KFKP-t A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény, valamint a kapcsolódó 20/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet hívta életre, amely előírta, hogy a településeken közösségi színteret kötelező működtetni, ahol a közművelődési alapszolgáltatások zavartalan biztosítása érdekében legalább egy, minimum középfokú közművelődési szakképzettséggel (szakképesítéssel) rendelkező szakembert kell foglalkoztatni.

A települési önkormányzatoknak 2021. január 1-jéig kellett megfelelniük a jogszabályban előírtaknak, azaz ettől az időponttól kezdve legalább középfokú közművelődési szakképzettséggel rendelkező szakembert kellett alkalmazniuk.

A Nemzeti Művelődési Intézet 19 megyei igazgatósága a hálózatán belüli folyamatos települési kapcsolattartás és felmérések révén ismerte az országos helyzetet, hogy nagyon sok település ennek az előírásnak nem lesz képes megfelelni. Vagy azért, mert helyben nem állt rendelkezésre megfelelő személy, vagy azért, mert az alkalmas személy nem volt megfelelő végzettségű, esetleg egyéb okok miatt.

A Nemzeti Művelődési Intézet az Emberi Erőforrások Minisztériuma által biztosított támogatás révén valósította meg a KFKP-t, melynek keretében közel 2000 fő foglalkoztatására volt lehetősége közösségi színterekben és közművelődési intézményekben, valamint ehhez kapcsolódó szakmai képzések és tevékenységek megvalósítására, ezzel segítve az önkormányzatok feladatellátási kötelezettségét. A programba való bekapcsolódással a települési önkormányzatok képesek voltak teljesíteni a jogszabályok által meghatározott képzettségi minimumot és az előírt foglalkoztatást. A csatlakozás egyik feltétele az volt, hogy az önkormányzat a programba bevont személy további foglalkoztatásáról nyilatkozzon, és erről megállapodást kössön a Nemzeti Művelődési Intézetrel.

A településeken dolgozó munkatársakat 2020. december 1-jétől 2021. november 30-ig foglalkoztatta a Nemzeti Művelődési Intézet. Azoknak a résztvevőknek, akik nem rendelkeztek szakképzettséggel, térítésmentes képzési programot is biztosítva.

A korábbi években a KKP alatt is számos, hosszabb-rövidebb idejű képzés szervezése zajlott a közfoglalkoztatottak részére. Ez egyrészt elvárásként jelent meg a kormány

részéről, másrészt ezekkel a kép-zésekkel a Nemzeti Művelődési Intézet támogatta a szakmai munkát a KKP-be bevont településeken. Voltak intenzív, néhány hetes, de több hónapos képzések is. Kiemelkedő volt a bábcsoportok alapítását és vezetését célzó oktatás, voltak kommunikációs tréningek, *Értékfeltárás helyi közösségekben* címmel is rendkívül sikeres képzések valósultak meg. Emellett 2017-től számos kulturális közfoglalkoztatott munkatárs részére lehetőség nyílt a Közművelődési szakember I. és II. OKJ-s képzéseken való részvételre.

A 900 órás Közművelődési szakember II. középfokú képzés során a KFKP-ben részt vevő hallgatók elsajátíthatták a közösségi művelődés szakma alapjait és módszertanát, gyakorlati tapasztalatokat szerezhettek a települési közösségépítés és eseményszervezés területén, amely ismereteket későbbi munkájuk során is hasznosíthatják. Munkabérüket a képzés ideje alatt is kézhez kapták.

A képzés rendkívül összetett és sokoldalú volt, sikeres elvégzése után a résztvevők képesek voltak a művelődési-nevelési folyamatokhoz, alkalmakhoz, közösségi kapcsolatokhoz, a megértés együttes élményeihez tevékenységi formákat kínálni, az egyetemes, nemzeti, kisebbségi és a helyi kultúra értékeinek közismertté tétele érdekében kulturális programokat, kiállításokat tervezni-szervezni, marketingjét lebonyolítani, helyi, kistérségi és tágabb vonzáskörzeti kapcsolatokat építeni, ismeretterjesztő előadásokat, vetélkedőket, játszóházakat, vásárokat, fesztiválokat, szünidei táborokat tervezni, ünnepi műsort és népnünpélyeket szervezni, azok marketingjét kialakítani, felnőttképzési alkalmakat, képzési programokat lebonyolítani, hagyományörző és művészeti csoportok szervezésére és vezetésére, marketingjének megvalósítására,

programokat, csoportfoglalkozásokat felmérni, közönségszervezést végezni.

A képzés során a résztvevők megtanulták azon dokumentumok elkészítését, amelyek a közművelődésre vonatkoznak: statisztikai jelentés és elemzés, helyi közművelődési rendelet, szolgáltatási terv, éves munkatervek, beszámolók, program-költségvetési tervek, rendezvények forgatókönyvei. Megismerkedtek a pályázati rendszerekkel, pályázatok összeállításával (tervezés, megvalósítás, elszámolás), forrásteremtési lehetőségekkel, valamint a munkájukat szabályozó törvényi és rendeleti előírások tekintetében is elmélyült tudásuk.

Emellett ismereteket szerezhettek a helyi értékekről, értéktári munkáról, az arra vonatkozó adatgyűjtésről, a településen Értéktári Bizottság létrehozásáról, a működő Értéktári Bizottság munkájának segítéséről, a helyi értékek felkutatásáról, dokumentálásáról, a helyi értékekre alapozó közösségi programok tervezéséről, megvalósításáról.

Bekapcsolódtak a Nemzeti Művelődési Intézet által indított mintaprogramokba: Pajtaszínház, Újra öltünk, örökítünk, illetve jó gyakorlatokat ismertek meg.

A képzés során elsajátítottakat a képzési helyszíneken megvalósuló műhelyfoglalkozásokon gyakorolhatták; a heti egy-két alkalmon lehetőségük volt a felmerülő kérdések átbeszélésére a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársaival. A műhelyfoglalkozások teret biztosítottak egy szakmai hálózat kiépítésére is. A résztvevők kapcsolatokat építhettek a környező és távolabbi települések közművelődési szakembereivel, a Nemzeti Művelődési Intézet megyei igazgatóságainak munkatársaival, közművelődési civil szervezetekkel, akikkel a jövőben közösséget építhetnek, megismerhetik azok tevékenységét; képessé válhattak a

jó gyakorlatokból új ötletet meríteni munkájukhoz. A visszajelzések-ből kiderült, hogy a képzéseken részt vevő, később a településeken dolgozó munkatársak egy nagyon erős szakmai hálózatot hoztak létre a műhelyfoglalkozásoknak köszönhetően.

A felsőfokú szakképzettséggel rendelkező résztvevőknek indult a Közművelődési szakember I. képzés. A két képzés 76 csoporttal zajlott, több mint 1700 fő részvételével.

Természetesen több kutatás is folyt a foglalkoztatottak körében. Ennek is nagy hagyománya volt a KKP-ben, ahol be- és kilépő, valamint minden program végén még kimeneti kérdőívet is töltöttek a közfoglalkoztatottak. A kutatás alapját biztosító kérdőívek több kérdéscsoport köré épültek, rákérdeztek a személyes motivációkra, és láttatták a bekerülés és a kilépés okait is. A KFKP során készült kutatások belépéskor vizsgálták a foglalkoztatottak motivációit, kompetenciáit, kilépéskor a programmal kapcsolatos véleményformálódást, elvárások teljesülését, kompetenciafejlődést. Emellett a kutatás részét képezték a település vezetőjével és a döntéshozókkal, véleményformálókkal kitöltendő kérdőívek is, de voltak úgynevezett COVID-kutatások, a közelgő Petőfi emlékvé kapcsán pedig a Petőfi-kutatás is ebben a programban valósult meg.

A KFKP ideje alatt levéltári kutatások is zajlottak. Ehhez a kutatók először egy képzésen vettek részt, ahol a levéltári kutatás alapjait sajátították el, majd a megyei közösségekre fókuszáló levéltári kutatásokat végeztek a megyei levéltárakban. E kutatások eredményei jelenleg feldolgozás alatt vannak.

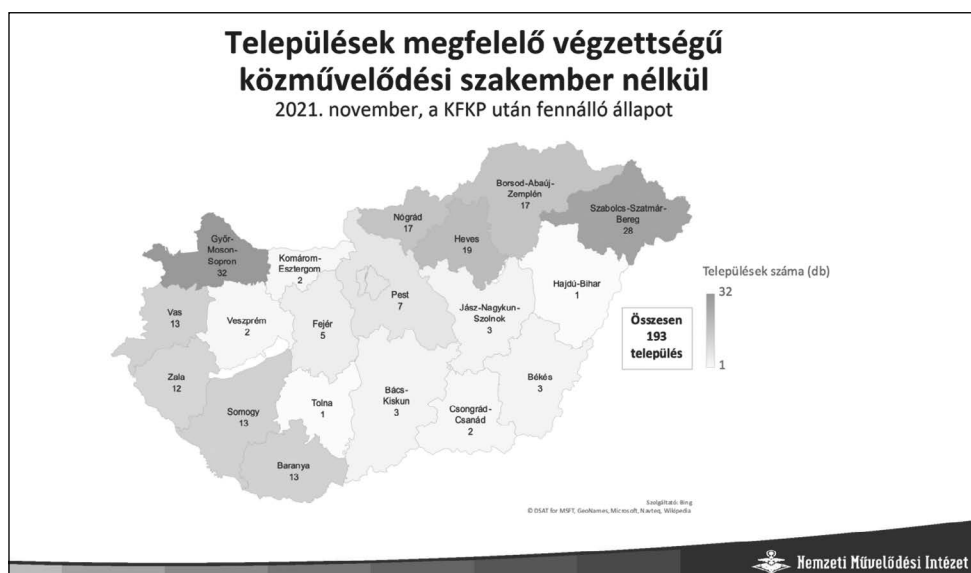
A KFKP működését, lebonyolítását segítették a módszertani, pénzügyi, kutatási és képzési koordinátorok, akik a Nemzeti Művelő-

dési Intézet megyei irodáiban, vagy esetenként a képzési helyszíneken dolgoztak. Feladatuk egyrészt a program szakmai megvalósításának támogatása, az ehhez kapcsolódó adminisztráció segítése, a képzések előkészítése és lebonyolításának koordinálása, valamint a kutatásokkal kapcsolatos feladatok ellátása volt. A koordinátori feladatokat felsőfokú végzettséggel, több esetben szakmai képzéssel rendelkező munkatársak látták el. Ez jól bevált struktúra volt a KKP-ben is.

A program során a Nemzeti Művelődési Intézet a munkavégzéshez nélkülözhetetlen eszközöket is biztosította (irodaszereket, fénymásoló papírt, a koronavírus-világjárvány elleni védekezést segítő tisztító- és fertőtlenítőszerket). A koordinátorok számítógépet is kaptak a napi munkavégzéshez.

A Közművelődési Foglalkoztatói és Képzési Programot a Nemzeti Művelődési Intézet a megyei igazgatóságok bevonásával, és a meglévő infrastruktúra felhasználásával valósította meg. A megyei igazgatóságok végezték a különböző adatszolgáltatásokat, mely rendkívül fontos feladat volt, hiszen így lehetett nyomon követni, hogy mely településen ki dolgozik, mikor lépett ki, ki érkezett a helyre, jár-e képzésbe, ha igen, melyik képzést végzi, hol tanul, hol dolgozik, a munkavégzés helyén kivel vehetjük fel a kapcsolatot stb. Az ilyen típusú adatszolgáltatásoknak a KKP-ben is komoly hagyományai voltak, ez tehát nem volt újkeletű a munkatársak számára.

A megyei igazgatóságok koordinálták a különböző eszközök (irodaszerek, fertőtlenítőszer) célba juttatását is, ami komoly logisztikát igényelt, de a KKP kapcsán voltak már erre bevált megvalósítási technikák, jó gyakorlatok. Egy-egy ilyen látogatáskor a megyei igazgatóságok munkatársai monitoring feladatokat is elláttak, ellenőrizték a munkavégzés helyét, a szakmai

munkát, módszertani segítséget nyújtottak, egyeztettek a polgármesterrel, jegyzővel, ha szükséges volt, pályázati lehetőséget ajánlottak, rendezvényt látogattak, Komtál-átadáson jelentek meg. Ezekről a látogatásokról a monitoring felületen számoltak be, itt rögzítették tapasztalataikat, a szükséges intézkedési tervet.

Ilyen látogatások alkalmával írták alá a polgármesterek az együttműködési megállapodásokat is, amely a programban való részvétel módját szabályozta, a felek jogait és kötelességeit rögzítette, többek között a 6 hónapos továbbfoglalkoztatási kötelezettséget. A kimutatások szerint 1972 darab együttműködési megállapodás született.

Ezen kívül módosításokra és megszüntetésekre is szükség volt. Ezekkel együtt több mint 2000 aláírt megállapodás feldolgozására került sor a program egy éve alatt.

A monitoring során a munkatársak nagy hangsúlyt fektettek a szakmai feladatok ellenőrzésére. Vizsgálták, hogy a településen indultak-e jó kezdeményezések, a közösségi életet segítő folyamatok, ellenőrizték, hogy ennek szakmai tartalma és megvalósítása megfelelő módon történik-e, szükséges-e beavatkozás; a megvalósítás kontrollja megtörtént-e, van-e olyan tevékenység, amely szakmai támogatásra érdemes.

Megnézték, hogy a vizsgált időszakban milyen szakmai feladato-

kat látott el a munkatárs a településen. Ennek alapja a heti beszámoló volt, amit adott felületen hetente kellett feltölteniük. Az alapadatok feltüntetését követően (név, település, fogadó szervezet megnevezése, típusa, a szakmai feladatellátás időszakának megjelölése) minden egyes ellátott feladat esetén meg kellett jelölniük, hogy ki adta ki a feladatot (a Nemzeti Művelődési Intézet vagy a fogadó település). Ennek azért volt jelentősége, hogy pontosan visszakövethető legyen, hogy mennyi és milyen típusú feladatot kapnak a munkatársak a településen, azok a feladatok megfelelőek-e szakmailag. A felületen pontosan megjelölték, hogy szakmai módszertani, kommunikációs, vagy kutatási feladatokat láttak-e el, részt vettek-e az adott héten a képzésben, a MOODLE felületen kapott feladataikat elvégezték-e, milyen egyéb feladataik voltak; röviden be is mutatták az elvégzett feladatokat, valamint arról fotókat küldtek a megyei igazgatóságra.

A közel 100 000 beszámolóból, amely a program ideje alatt készült, látható, hogy igen változatos feladatokat végeztek a településen dolgozó munkatársak. Szinte a teljes közművelődési palettát lefedték: cikkírás, szakmai beszámolók készítése, szolgáltatási terv összeállítása, videó készítése a joggyakorlatON.hu oldalra, kutatási feladatok (pl. helytörténet), és települési rendezvények szervezése. A teljesség igénye nélkül az alábbi programok szervezésében vettek részt a KFKP munkatársak: idősök napja, gyermeknap, madarak és fák napja, falunap, Tér-Zene program, magyar kultúra napja, író-olvasó találkozó szervezése, augusztus 20-i, október 23-i programok, október 6-i megemlékezés, fesztiválok szervezése (Sárrét ízei, Csipkebogyó fesztivál), adventi készülődés, Márton-nap, mozi stb.

A KFKP során nagyon fontos volt annak vizsgálata is, hogy a részt vevő munkatársak hogyan ér-

zik magukat a programban, milyen a kapcsolatuk az együttműködő szervezettel, felmerültek-e problémák, hogyan lehet ezeken javítani annak érdekében, hogy a szakmai munka megfelelő hatékonyságú legyen. Fontos volt annak elemzése is, hogy a település és a megyei igazgatóság milyen kapcsolatot ápol, milyen gyakorisággal keresi a település polgármestere, jegyzője munkatársainkat, milyen témában, mennyire elégedettek ők a programmal, mit tartanak pozitívnak és min változtatnának.

Ezek a visszajelzések segítették a hosszú távú munkát, és felszínre kerülhettek eddig nem ismert szempontok is. A KFKP-ban résztvevőktől, a településeken dolgozó munkatársaktól sok pozitív visszajelzés érkezett: a szakmai támogatást – ami a megyei igazgatóságok munkájának volt köszönhető – és a képzést szinte mindig kiemelték, emellett a kapcsolatépítést, a törvény alaposabb megismerését is hangsúlyozták. Természetesen voltak negatív észrevételek is, melyek többnyire a Nemzeti Művelődési Intézet hatáskörén kívül álló elemeket említették (megléhetősen rövid a program, túl sok az adminisztráció, kevés a fizetés).

A partnerszervezetek nagyon fontosnak és hasznosnak ítélték a programot, igen kis számú vissza-

lépés vagy megszüntetés fordult elő, azok is jobbra a létszámfeltöltés nehézségeiből adódtak. A települések bíztak a program folytatásában, kiindulva a közfoglalkoztatási programok hosszabbításából, ami nem a szakmai feladatellátás önálló, saját erőforrások felhasználásával történő ellátása irányába mutatott volna.

A KFKP 2021. november 30-án lezárult. Befejezése után az önkormányzatoktól folyamatosan érkeztek az együttműködési megállapodásokban foglaltaknak megfelelően megkötött szerződések, amelyek igazolták a továbbfoglalkoztatást. A szerződések átvizsgálásakor megfigyelhető volt, hogy azok sok esetben csak az előírt 6 hónapra szóltak, és előfordult, hogy maguk a munkatársak nem vállalták a munkaviszonyt a helyi önkormányzattal. A Nemzeti Művelődési Intézet folyamatosan vizsgálja, hogy a települések eleget tesznek-e a törvényben előírtaknak, alkalmaznak-e szakképzettséggel rendelkező munkatársat. 2022. évben eddig 38 olyan településen folyt szakfelületi vizsgálat, amelyeken nincs, vagy nem megfelelő végzettségű a munkatárs. További vizsgálatok tervezése zajlik annak érdekében, hogy felhívjuk az önkormányzatok figyelmét a törvényben foglalt előírások betartására.

ERDÉLYI ERZSÉBET az Eötvös József Főiskola elvégzése után 2007-ben kapott művelődésszervező diplomát a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karán. Szakmai munkáját a nagy múltú Pest Megyei Közművelődési Intézetnél kezdte. 2013-ban, a Nemzeti Művelődési Intézetbe történő beolvasást követően még egy ideig Pest megyében, majd a 2015-től a Komárom-Esztergom megyei irodában folytatta munkáját. 2016-tól 2018-ig az Országos Kulturális Közfoglalkoztatási Programot irányította. A közfoglalkoztatási programok lezárását követően a Projektkoordinációs Központ vezetője lett. Hozzá tartozott a Bűvös Bábos Program és a Pajtaszínház Program, szerkesztésében jelentek meg a projekteket bemutató kiadványok. 2022-ben vette át a Minőségfejlesztési Központ vezetését, ahol a szakfelületet és a minőségügyi rendszer működtetése, valamint a szakfelületi rendszer fejlesztése a munkája.